

CHIZMACHILIK FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARINING O'RNI (OTM MISOLIDA)

Tojimurotova Shaxnoza Azamat qizi

Termiz davlat universitetining pedagogika instituti Magistratura bo'limi Muhandislik grafikasi va dizayn nazariyasi mutaxassisligi 2-bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7445379>

Annotatsiya. Mazkur maqolada hamkorlikda o'qitish texnologiyasining ahamiyati va uning chizmachilik darslaridagi o'rni haqida alohida to'xtalib o'tilgan, maqola davomida muallifning fikr-mulohazalari va xulosalari berib o'tilgan.

Kalit so'zlar: hamkorlikda o'qitish, asosiy g'oya, topshiriq, metod, innovatsion usullar.

РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ЧЕРЧЕНИЮ (НА ПРИМЕРЕ ВУЗОВ)

Аннотация. В данной статье обсуждается важность технологии совместного обучения и ее роль на занятиях по рисованию, а на протяжении всей статьи даются авторские комментарии и выводы.

Ключевые слова: кооперативное обучение, основная идея, задание, метод, инновационные методы.

THE ROLE OF MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE TEACHING OF DRAWING (ON THE EXAMPLE OF HEI)

Abstract. In this article, the importance of collaborative teaching technology and its role in drawing classes is discussed, and the author's comments and conclusions are given throughout the article.

Keywords: cooperative teaching, main idea, task, method, innovative methods.

KIRISH

Hamkorlikda o'qitishning asosiy g'oyasi-o'quv topshiriqlarni nafaqat birgalikda bajarish, balki hamkorlikda o'qitish – o'rganishdir.

Hamkorlikda o'qitish har bir o'quvchini kundalik qizg'in aqliy mehnatga, ijodiy va mustaqil fikr yuritishga o'rganish, shaxs sifatida ongliklik, mustaqillikni tarbiyalash, har bir o'quvchida shaxsiy qadr-qimmat tuyg'usini vujudga keltirish, o'z kuchi va qobiliyatiga bo'lgan ishonchni muslahkamlash, tahsil olishda ma'suliyat hissini shakllantirishni nazarda tutadi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Hamkorlikda o'qitish texnologiyasi har bir o'quvchining tahsil olishdagi muvaffaqiyatiga olib kelishini aniqlagan holda muntazam va sidqidildan aqliy mehnat qilishga, o'quv topshiriqlarini to'liq va sifatli bajarishga, o'quv materialini puxta o'zlashtirishga, o'rtoqlariga hamkor bo'lib o'zaro yordam uyushtirishga zamin tayyorlaydi.

Mazkur g'oyalar bir-birini to'ldiradi, didaktik jihatdan boyitadi va bir-birini taqoza etadi.

Hamkorlikda o'qitish texnologiyasida o'quvchilarni hamkorlikda o'qitishni tashkil qilishning bir nechta metodlari mavjud. Ular:

1. Komandada o'qitish metodi.
2. Kichik guruhlarda hamkorlikda o'qitish metodi.
3. Hamkorlikda o'qitishning “zigzak” yoki “arra” metodi.
4. Hamkorlikda o'qitishning “birgalikda o'qiymiz” metodi.
5. Kichik guruhlarga ijodiy izlanishni tashkil etish metodi.

TADQIQOT NATIJALARI

Quyida har bir metod haqida qisqacha axborot beriladi.

1. Komandada o'qitish metodi.

Komandada o'qitish metodini professor r.savin ishlab chiqqan. Bu metodda o'quvchilarda teng sonli ikkita komanda tuziladi. Har ikkala komanda bir xil topshiriqni bajaradi. Komanda a'zolari o'quv topshiriqlarni hamkorlikda bajaradi. Har bir o'quvchi maqsadni mavzudan ko'zda tutilgan bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirishga qaratadi.

2. Kichik guruhlarda hamkorlikda o'qitish metodi.

Bu metodni professor R. Savin ishlab chiqqan. Kichik guruhlar 4 ta o'quvchidan tashkil topadi. O'quvchi avval mavzuni tushuntiradi, so'ngra o'quvchilarning mustaqil ishlarini tashkil etadi. O'quvchilarga berilgan o'quv topshiriqlarni 4 qismga ajratib, har bir o'quvchi o'zi bajargan qism yuzasidan fikr yuritib, o'rtoqlarini o'qitadi. Keyin guruh a'zolari tomonidan topshiriq yuzasidan umumiy xulosa chiqariladi. O'quvchi har bir kichik guruh axboortini tinglaydi va test savollari yordamida bilimlarni nazorat qilib baholaydi.

O'quvchilarning kichik guruhlardagi o'quv faoliyatini didaktik o'yinlar shaklida, individual tarzda ham tashkil qilish mumkin.

3. Hamkorlikda o'qitishning "Zigzak" yoki "Arra" metodi.

Bu metodni professor E.Arnsen ishlab chiqqan. Pedagogik amaliyotda bu metod qisqacha "arra" deb nomalanadi. Mazkur metodda kichik guruhlar 6-8 ta o'quvchidan tuziladi. Dars o'zlashtiriladigan mavzu mantiqan tugallangan qismlarga ajratiladi. Har bir qism yuzasidan o'quvchilar bajarilishi lozim bo'lgan o'quv topshiriqlari tuziladi. Har bir o'quvchilar guruhi berilgan topshiriqlarning bittaisni bajaradi va shu qism bo'yicha "mutaxassisi"ga aylanadi. Keyin guruhlar qayta tashkil etiladi. Bu guruhlarda har bir qism "mutaxassisi" bo'lishi shart. Guruhdagi mutaxassislar o'zlari egallagan bilimlarni xuddi arra tishlari kabi ketma-ket kelganidek, navbat bilan o'rtoqlariga bayon qiladi. Mazkur guruhlarda o'quv materialni mantiqiy ketma-ketlikda qayta ishlab chiqadi.

Ushbu "arra" metodini professor R. Savin qisman o'zgartirib "Arra-2" deb nomladi. "Arra-2" metodi endi 4-5 nafar o'quvchidan tashkil topgan kichik guruhga aylandi. Barcha a'zolar o'quv materialini yuzasidan tuzilgan yagona topshiriq ustida ishlaydi. Guruh ichida o'quvchilar topshiriqlarni qismlarga ajratib, bo'lib oladilar. Har bir o'quvchi o'ziga tegishli qismini puxta o'zlashtirib "mutaxassis"ga aylanadi. Dars oxirida har bir kichik guruhdagi "mutaxassis"lar uchrashuvi qayta tashkil etilgan kichik guruhlariga o'tkaziladi. O'quvchilar bilimi test savollari yordamida individual tarzda o'tkazilib nazorat qilinadi va baholanadi. Guruh a'zolarining ballari jamlanadi, eng yuqori ball to'plagan guruh go'lib sanaladi.

4. "Birgalikda o'qiyamiz" metodi.

Ushbu metodni professor D. Jonson va R. Jonsonlar ishlab chiqishgan. Bu metodda sinf o'quvchilari 3-5 boladan iborat kichik guruhlariga ajratiladi. Har bir guruh darsda bajarilishi lozim bo'lgan topshiriqning ma'lum qismini bajaradi. Guruhlar topshiriqlarni to'liq bajarishlari natijasida o'quv materialining yaxlit o'zlashtirishiga erishiladi. Mazkur metodning asosiy prinsiplari komandani taqdirlash, o'quvchilarga individual yondashish, muvaffaqiyatlarga erishish uchun bir xil imkoniyatlarni vujudga keltirish.

5. Kichik guruhlarda ijodiy izlanishni tashkil etish metodi.

Bu metod professor Sh.Sharon tomonidan ishlab chiqilgan. Bu metodda ko'proq o'quvchilarning mustaqil va ijodiy ishiga e'tibor qaratilgan.

O'quvchilar alohida-alohida yoki 6 kishilik kichik guruhlarda ijodiy izlanish olib borishadi. Ijodiy izlanish kichik guruhlarda tashkil etilganda darsda o'rganish lozim bo'lgan o'quv materialini kichik qismlarga ajratiladi. Keyin bu qismlar yuzasidan topshiriqlar har bir o'quvchiga taqsimlanadi. Shunday qilib, har bir o'quvchi umumiy topshiriqning bajarilishiga o'z hissasini qo'shadi. Kichik guruhlarda topshiriq yuzasidan munozara o'tkaziladi. Guruh a'zolari birgalikda ma'ruza tayyorlaydi va sinf o'quvchilari o'rtasida o'z ijodiy izlanishlari natijasini e'lon qiladi. Kichik guruhlar o'rtasida o'tkaziladigan o'quv bahsi, munozara o'quvchilar jamoasining hamkorlikda bajargan mustaqil faoliyatining natijasi, yakuni hisoblanadi.

MUHOKAMA

Hamkorlikda ishlash natijasida qo'lga kiritilgan muvaffaqiyatlar sinf jamoasidagi har bir o'quvchining muntzam va faol aqliy mehnat qilishga, kichik guruhlarini umuman, sinf jamoasini jipslashtirishga, avval o'zlashtirilgan bilim, ko'nikma va malakalarni yangi va kutilmagan vaziyatlarda qo'llanilib, yangi bilimlarning o'zlashtirilishiga bog'liq bo'ladi.

Yuqorida qayd etilgan barcha metodlarning o'ziga xos hususiyati, maqsad va vazifalarining umumiyligi, o'quvchilarning tahsil olishi va muloqatdagi shaxsiy ma'suliyatini taqozo etishi shuningdek, muvaffaqiyat qozonishga bir xil imkoniyatlarning mavjudligidir.

XULOSA

Hamkorlikda o'qitish negizida musobaqa emas, balki hamkorlikda aqliy mehnat qilib, tahsil olish jarayoni yotadi.

O'qituvchi o'quvchilar tomonidan muntzam ravishda egallab borilayotgan bilish faoliyatini boshqarib boradi va faollashtiradi.

Buning uchun:

1. Qaysi mavzularni hamkorlikda o'qitish metodlaridan foydalanib o'rganishni aniqlaydi va mazkur darslarni taqvim-rejada belgilaydi.

2. Tanlangan mavzu bo'yicha o'quvchilarga tavsiya etiladigan o'quv topshiriqlari va ularni bajarish yuzasidan ko'rsatmalar tayyorlaydi.

3. O'tiladigan dars turi, strukturasi va borishini loyihalashtiradi.

4. O'quvchilar bilimini nazorat qilish maqsadida o'zlashtirilayotgan mavzu yuzasidan test savoli topshiriqlarini tayyorlaydi.

REFERENCES

1. Hasanov R. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida darajali tabaqalashtirib o'qitish kontseptsiyasi. – Ma'rifat, 2005. 26 yanvar.
2. Xalimov M. Chizmachilik darslarida yangi innovatsion texnologiyalarni qo'llash. - Xalq ta'limi jurnali. 2006. 3-son.
3. Hasanov R. Tabaqalashtirilgan ta'lim muammolari. Uzluksiz ta'lim jurnali. –2003 . 2-son.
4. Hasanov R. Maktabda tasviriy san'atni o'qitish metodikasi. Darslik. –Toshkent: Fan. 2004.
5. Qodirov K.B. Tabaqalashtirilgan ta'limda psixologik-pedagogik tashxis. – Toshkent: O'zPFITI. 2005.
6. www.arxiv.uz
7. www.referat.arxiv.uz